

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності,	051 Економіка
Тип і назва освітньої програми	ОПП Економіка підприємства
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 5 , Загальна кількість годин –150 год., із яких: лекцій – 22 год., практичних занять – 28 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників	Світлична Алла Василівна , завідувач кафедри підприємництва і права, к.е.н., доцент : alla.svitlychna@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/svitlychna-alla-vasylivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік дисциплін, які передують вивченню дисципліни: «Економічна теорія», «Економіка підприємства», «Господарське законодавство», «Організація та планування діяльності підприємства», «Проектний аналіз».
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. <i>спеціальні (фахові):</i> СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Результати навчання	ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. ПРН 27. Уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників з метою розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Окрім базових правових знань, дисципліна розвиває критичне мислення, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, ефективно комунікувати, аналізувати проблеми та працювати в команді. Студенти набувають навичок прийняття зважених рішень і відповідального ставлення до своїх обов'язків, що є необхідними для успішної професійної діяльності та соціальної інтеграції.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Надання знань про закономірності, принципи й особливості забезпечення конкурентоспроможності потенціалу і розвитку підприємства. .	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства Тема 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства Тема 3. Формування потенціалу підприємства: поняття, загальні підходи, особливості Тема 4. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства Тема 5. Теоретичні основи та методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства Тема 6. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд Тема 7. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання Тема 8. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання Тема 10. Оцінювання вартості бізнесу Тема 11. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови Тема 12. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
Словесні: лекція, розповідь-пояснення, бесіда. Практичні методи: конспектування, розв'язування задач, розв'язування тестів, підготовка реферату/есе. Комп'ютерні та мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання (за потреби).	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	регламентуються Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://salو.li/0e99d2a та Положенням про організацію освітнього процесу в

	Полтавському державному аграрному університеті https://salo.li/fc07d9d Здобувач вищої освіти, який з поважних причин, підтверджених документально, не підлягав поточному контролю і набрав кількість балів меншу, ніж межа незадовільного навчання (не більше 59-ти балів за 100-бальною шкалою), зобов'язаний у тижневий термін після отримання довідки, затвердженої закладом охорони здоров'я або іншого підтверджувального документа, подати їх до директорату. У такому разі розпорядженням директора навчально-наукового інституту визначається термін ліквідації поточної академічної заборгованості і йому видаються аркуші поточної успішності здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти, який є недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання на дату семестрового контролю без поважної причини, має підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості, що розробляється працівниками директорату та затверджується директором навчально-наукового інституту. Термін ліквідації підсумкової академічної заборгованості встановлює директорат, але зазвичай не довше, ніж два тижні після початку наступного навчального семестру. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету https://salo.li/f4Af1f6. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
- щодо відвідування занять	Здобувачі вищої освіти зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: зокрема: Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra, Українська академія лідерства, Інша Освіта тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету: https://salo.li/8A980Db

**- щодо
оскарження
результатів
оцінювання**

Регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://salo.li/0e99d2a>

Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора навчально-наукового інституту.

Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача, який проводив контрольний захід.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морева В.В., Белякова О.В., Балакай О.Б. Потенціал підприємства: формування та використання : підручник. Донецьк: Вид-во Цифрова типографія, 2019. 257 с.
2. Сабадицьова А.Л., Бабій О.М., Куклінова Т.В., Салавеліс Д.Є. Потенціал і розвиток підприємства: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2020. 343 с. URL : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/466/1>
3. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2012. 352 с.
4. Оцінка потенціалу підприємства: конспект лекцій / укладачі: Є. В. Мішенін, О. М. Дутченко, Т. О. Семененко. Суми : Сумський державний університет, 2017. 113 с.
5. Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2018. 278 с.
6. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2003. 316 с.
7. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2005. 261 с.

Допоміжні

1. Березін О.В. Економічний потенціал аграрних підприємств: механізми формування та розвитку : [монографія] / О.В. Березін, О.Д. Плотник. Полтава: Інтер Графіка, 2012. 221 с.
2. Загребельна І.Л., Світлична А.В. Розвиток соціального підприємництва в Україні. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки». 2020. Вип.1. С. 54-61.
3. Маркіна І.А. Ресурсний потенціал аграрних підприємств URL : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/176.pdf>
4. Світлична А. В., Яснолоб І. О., Бондар О. Г. Особливості розвитку банків як партнерів фінансово технологічних компаній. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 77. С. 156-161. URL: <http://bses.in.ua/uk/>
5. Світлична А. В., Яснолоб І. О., Бондаренко Я. І. Основи інвестиційного забезпечення бізнес-проекту розвитку суб'єктів підприємницької діяльності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2 (02). С. 186-190. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/91>.
6. Світлична А.В., Волкова Н.В., Світлична О.А. Потенціал та перспективи розвитку аграрного сектору України в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2024. №79. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/79-2024>.

7. Світлична А.В., Волкова Н.В., Крізь Є. В. Стратегічні інструменти розширення бізнесу: злиття і поглинання. *Економічний простір. Збірник наукових праць*. 2025. №202. С. 247-252 <https://doi.org/10.30838/EP.202.247-252> URL: <https://economic-prostir.com.ua/article/202-strategichni-instrumenty-rozshyrennya-biznesu-zlyttya-i-poglynannya/>

8. Світлична А.В., Дем'яненко Н.В., Гаряга Р.О., Вишар О.Ю., Мурлян М.В. Діяльність сільськогосподарських підприємств України під час воєнного стану. *Агросвіт*. 2023. №19. С. 68-73. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/2208/2237>

9. Світлична А.В., Дячков Д.В., Дядик Т.В. Основні вимоги ринку праці до підготовки фахівців з вищою освітою. *Економічний простір. Збірник наукових праць*. 2025. №198. С. 109-114. URL: <https://economic-prostir.com.ua/article/198-osnovni-vymogy-rynku-praczi-urayiny-do-pidgotovky-fahivcziv-z-vyshhoyu-osvityu/>

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт Фонду державного майна. URL: <http://www.spfu.gov.ua>
6. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua>
7. Національна Академія наук України. URL: <http://www.nas.gov.ua>
8. Торгово-промислова палата України. URL: <http://www.ucci.org.ua>
9. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
10. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <https://dntb.gov.ua>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедр підприємництва і права
протокол від 01.09.2025 р. № 1.

Додаток до силабусу

**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни*

Назви тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	конспектування	розв'язування задач	розв'язування тестів	реферат/есе	
Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	1				1
Тема 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства		2	5		7
Тема 3. Формування потенціалу підприємства: поняття, загальні підходи, особливості	1		5		6
Тема 4. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	1	2	5		8
Тема 5. Теоретичні основи та методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	2	4	5		11
Тема 6. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд	1	4	5		10
Тема 7. Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання	1	2	5		8
Тема 8. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання	1	2	5		8
Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання	1	2			3
Тема 10. Оцінювання вартості бізнесу	1		5		6
Тема 11. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови					
Тема 12. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу				12	12
Всього	10	18	40	12	80
<i>Екзамен</i>					20
Разом за вивчення дисципліни					100

* додаткову кількість балів здобувач вищої освіти може отримати опублікувавши тези доповідей у межах тем дисципліни. Максимальна кількість балів за опубліковані тези – 10 балів – додаються в кінці семестру.

Шкала та критерії оцінювання конспектування

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників; вміти проводити	на високому рівні – повний, логічно побудований конспект	1
	на достатньому рівні – конспект неповний та/або порушена логічність викладення матеріалу	0,5

оцінку вартості підприємства (окремих активів та оцінку бізнесу в цілому), та обґрунтування заходів щодо її підвищення	конспект відсутній	0
--	--------------------	---

Шкала та критерії оцінювання розв'язування задач

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників; вміти проводити оцінку вартості підприємства (окремих активів та оцінку бізнесу в цілому), та обґрунтування заходів щодо її підвищення	на високому рівні – вірно розв'язана задача з обґрунтованими висновками	2
	на достатньому рівні – задача розв'язана з помилками/ висновки неповні або відсутні	1
	задача не розв'язана	0

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів,

(1 бал за кожну правильну відповідь)

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників; вміти проводити оцінку вартості підприємства (окремих активів та оцінку бізнесу в цілому), та обґрунтування заходів щодо її підвищення	на високому рівні (95-100% правильно виконаних тестових завдань)	5
	на середньому рівні (80-94% правильно виконаних тестових завдань)	4
	на достатньому рівні (60-79% правильно виконаних тестових завдань)	3
	на низькому рівні (35-59% правильно виконаних тестових завдань)	2
	на незадовільному рівні (35-59% правильно виконаних тестових завдань)	1
Тестові завдання виконані невірно або невиконані, що не дає змоги оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів		0

Шкала та критерії оцінювання рефератів/есе

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників; вміти	на високому рівні – відмінне виконання, тема розкрита повністю	12
	на середньому рівні – добре виконання з незначною кількістю зауважень	10-11
	на достатньому рівні – непогано, але зі значною кількістю недоліків	8-9

проводити оцінку вартості підприємства (окремих активів та оцінку бізнесу в цілому), та обґрунтування заходів щодо її підвищення	на низькому рівні – виконання не задовольняє мінімальні критерії до змісту і оформлення	1-7
Відсутність реферату/есе, що не дає змоги оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів		0

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, балів
<i>Теоретичне питання (*2 питання в білеті)</i>		
Здобувач вищої освіти демонструє здатність: застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; уміти розробляти й обґрунтовувати господарські рішення на основі комплексу методів і моделей, системи економічних показників; вміти проводити оцінку вартості підприємства (окремих активів та оцінку бізнесу в цілому), та обґрунтування заходів щодо її підвищення	на високому рівні – відмінний виклад матеріалу, теоретичне питання розкрито повністю	9-10
	на середньому рівні – змісту питання розкрито з кількома несуттєвими помилками	8-7
	на достатньому рівні – в цілому правильна робота з незначною кількістю помилок	5-6
	на низькому рівні – виконання не задовольняє мінімальні критерії	3-4
	на незадовільному рівні – відповідь невірна	1-2
Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає змоги оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів		0